Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

16 януари 2024 година*

„Преюдициално запитване — Пространство на свобода, сигурност и правосъдие — Обща политика в областта на убежището — Директива 2011/95/ЕС — Условия за предоставяне на статут на бежанец — Член 2, буква г) — Мотиви за преследване — „Принадлежност към определена социална група“ — Член 10, параграф 1, буква г) — Действия на преследване — Член 9, параграфи 1 и 2 — Връзка между мотивите за преследване и действията на преследване, или между мотивите за преследване и липсата на закрила срещу такива действия — Член 9, параграф 3 — Недържавни субекти — Член 6, буква в) — Условия за субсидиарна закрила — Член 2, буква е) — „Тежки посегателства“ — Член 15, букви а) и б) — Оценяване на молбите за международна закрила за целите на предоставянето на статут на бежанец или на статут на субсидиарна закрила — Член 4 — Насилие срещу жени, основано на пола — Домашно насилие — Заплаха с „престъпление на честта“

По дело C-621/21

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Административен съд София-град (България) с акт от 29 септември 2021 г., постъпил в Съда на 6 октомври 2021 г., в рамките на производство по дело

WS

срещу

Интервюиращ орган на Държавна агенция за бежанците при Министерския съвет,

при участието на:

Представителство на Върховния комисар на Организацията на обединените нации за бежанците в България,

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: K. Lenaerts, председател, L. Bay Larsen, заместник-председател, K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Regan, F. Biltgen и N. Piçarra (докладчик), председатели на състави, M. Safjan, S. Rodin, P. G. Xuereb, I. Ziemele, J. Passer, D. Gratsias, M. L. Arastey Sahún и M. Gavalec, съдии,

генерален адвокат: J. Richard de la Tour,

* Език на производството: български.

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

– за WS, от В. Б. Иларева, адвокат,

– за Представителството на Върховния комисар на Организацията на обединените нации за бежанците в България, от M. Demetriou, J. MacLeod, BL, и C. F. Kroes, advocaat,

– за германското правителство, от J. Möller и R. Kanitz, в качеството на представители,

– за френското правителство, от A.-L. Desjonquères и J. Illouz, в качеството на представители,

– за Европейската комисия, от A. Azéma и И. Залогин, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 20 април 2023 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на съображение 17, член 6, буква в), член 9, параграф 2, букви а) и е), член 9, параграф 3, член 10, параграф 1, буква г) и член 15, букви а) и б) от Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила (ОВ L 337, 2011 г., стр. 9).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между WS и интервюиращ орган на Държавна агенция за бежанците при Министерския съвет (наричан по-нататък „ДАБ“) по повод на решение за отказ да се открие процедура за предоставяне на международна закрила по последваща молба на WS.

Правна уредба

Международното право

Женевската конвенция

3 Съгласно член 1, раздел A, параграф 2 от Конвенцията за статута на бежанците, подписана в Женева на 28 юли 1951 г. (Recueil des traités des Nations unies, том 189, стр. 150, № 2545 (1954), влязла в сила на 22 април 1954 г. и допълнена с Протокола за статута на бежанците, сключен в Ню Йорк на 31 януари 1967 г. и влязъл в сила на 4 октомври 1967 г. (наричана по-нататък „Женевската конвенция“), „[з]а целите на тази конвенция терминът „бежанец“ се прилага към всяко лице, което […] при основателни опасения от преследване по причина на раса, религия, националност, принадлежност към определена социална група или политически убеждения, се намира извън страната, чийто гражданин то е, и не може да се ползва от закрилата на тази страна, или не желае да се ползва от такава закрила поради тези опасения“.

CEDAW

4 Съгласно член 1 от Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените (наричана по-нататък „CEDAW“), приета от Общото събрание на Организацията на обединените нации на 18 декември 1979 г. и влязла в сила на 3 септември 1981 г. (Recueil des traités des Nations unies, том 1249, № I-20378, стр. 13), по която са страни всички държави членки, „[з]а целите на [тази] Конвенция понятието „дискриминация по отношение на жените“ означава всяко различие, изключване или ограничаване по признак на пола, което има за следствие или цели намаляване на признанието или непризнаване на осъществяването или упражняването от жените, независимо от тяхното семейно положение, въз основа на равноправието на мъжете и жените, на правата на човека и основните свободи в политическата, икономическата, социалната, културната, гражданската или всяка друга област“.

Истанбулската конвенция

5 Член 2 от Конвенцията на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие, сключена в Истанбул на 11 май 2011 г., подписана от Европейския съюз на 13 юни 2017 г., одобрена от негово име с Решение (ЕС) 2023/1076 на Съвета от 1 юни 2023 година (ОВ L 143I, 2023 г., стр. 4) (наричана по-нататък „Истанбулската конвенция“) и влязла в сила по отношение на Съюза на 1 октомври 2023 г., гласи:

„1 Настоящата Конвенция се прилага към всички форми на насилие над жени, включително домашното насилие, което засяга предимно жените.

2 Страните се насърчават да прилагат настоящата Конвенция по отношение на всички жертви на домашно насилие. При прилагането на разпоредбите на настоящата Конвенция страните обръщат особено внимание на жените жертви на насилие, основано на пола.

[…]“.

6 Член 60 от тази конвенция, озаглавен „Молби за убежище, основани на пола“, гласи:

„1 Страните предприемат необходимите законодателни или други мерки, за да гарантират, че насилието над жени, основано на пола, може да бъде признато като форма на преследване по смисъла на член 1, [раздел] A, параграф 2 от [Женевската конвенция] и като форма на сериозна вреда, която дава право на допълнителна/добавъчна закрила.

2 Страните осигуряват тълкуване, отчитащо особеностите на пола, на всяко от основанията на Конвенцията, а когато бъде установено, че преследването, от което се опасява лицето, е на едно или повече от тези основания, кандидатите следва да получават статут на бежанец съгласно съответните приложими инструменти.

[...]“.

Правото на Съюза

7 Съображения 4, 10, 12, 17, 29, 30 и 34 от Директива 2011/95 гласят:

„(4) Женевската конвенция и Протоколът представляват крайъгълен камък на международноправния режим за закрила на бежанците.

[…]

(10) […] на този етап е уместно да бъдат потвърдени принципите, които са в основата на Директива 2004/83/ЕО [на Съвета от 29 април 2004 година относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила (ОВ L 304, 2004 г., стр. 12; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 52)], както и да се търси постигане на по-висока степен на сближаване на правилата за признаването и съдържанието на международната закрила въз основа на по-високи стандарти.

[…]

(12) Основната цел на настоящата директива е, от една страна, да гарантира прилагането от държавите членки на общи критерии за определяне на лицата, които реално се нуждаят от международна закрила, и от друга страна, да гарантира минимално равнище на обезщетения за тези лица във всички държави членки.

[…]

(17) По отношението на третирането на лицата, които попадат в приложното поле на настоящата директива, държавите членки са обвързани от задължения по международноправните актове, по които те са страна, включително по-специално тези, които забраняват дискриминацията.

[…]

(29) Едно от условията за признаването на статут на бежанец по смисъла на член 1, [раздел] A от Женевската конвенция е наличието на причинно-следствена връзка между причините за преследване, а именно раса, религия, националност, политическо мнение или принадлежност към определена социална група, и актовете на преследване или липсата на закрила срещу такива актове.

(30) Необходимо е също така да се приеме ново общо понятие относно основанието за преследване „принадлежност към определена социална група“. За целите на определянето на дадена социална група следва надлежно да се вземат предвид проблемите, свързани с пола на молителя, включително неговата полова идентичност и сексуална ориентация, които могат да бъдат свързани с определени правни традиции и обичаи, водещи например до генитално осакатяване, насилствена стерилизация или принудителни аборти, доколкото те са свързани с основателни опасения на молителя за преследване.

[…]

(34) Необходимо е да се въведат общи критерии, въз основа на които да се признава, че лицата, подали молба за международна закрила, отговарят на условията за субсидиарна закрила. Тези критерии следва да бъдат определени на основата на международните задължения, произтичащи от актовете за правата на човека и вече съществуващите практики в държавите членки“.

8 Съгласно член 2, букви а), г)—и) и н) от тази директива:

„За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

а) „международна закрила“ означава статут на бежанец и статут на субсидиарна закрила, както са определени в букви д) и ж);

[…]

г) „бежанец“ означава гражданин на трета държава, който поради основателни опасения от преследване, основано на раса, религия, националност, политическо мнение или принадлежност към определена социална група се намира извън държавата, чийто гражданин е, и който не може или поради тези опасения не желае да се обърне за закрила към тази държава […];

д) „статут на бежанец“ означава признаването от държава членка на гражданин на трета държава или лице без гражданство за бежанец;

е) „лице, което отговаря на условията за субсидиарна закрила“ означава гражданин на трета държава или лице без гражданство, които не отговарят на условията за бежанец, но за които има сериозни основания да се смята, че ако бъдат изпратени обратно в държавата на произход, или в случай на лице без гражданство — в държавата на предишното му обичайно пребиваване, биха били изложени на реална опасност от тежки посегателства по смисъла на член 15, и по отношение на които не се прилага член 17, параграфи 1 и 2, и които не могат или поради такава опасност не желаят да получат закрилата на тази държава;

ж) „статут на субсидиарна закрила“ означава признаването от държава членка на гражданин на трета държава или лице без гражданство за лице, което отговаря на условията за субсидиарна закрила;

з) „молба за международна закрила“ означава искането, отправено от гражданин на трета държава или от лице без гражданство, за закрила от държава членка, което може да бъде разглеждано като лице, искащо да получи статут на бежанец или статут на субсидиарна закрила, и което лице не иска изрично друг тип закрила извън приложното поле на настоящата директива, която може да бъде предмет на отделна молба;

и) „молител“ означава гражданин на трета държава или лице без гражданство, подали молба за международна закрила, по която все още не е взето окончателно решение;

[…]

н) „държава на произход“ означава държавата или държавите, чийто гражданин е лицето, или за лице без гражданство, държавата на предишното обичайно пребиваване“.

9 Член 4 от тази директива, озаглавен „Оценяване на фактите и обстоятелствата“, който е включен в глава II от нея, озаглавена „Оценяване на молбите за международна закрила“, предвижда в параграфи 3 и 4:

„3. Оценяването на молбата за международна закрила следва да бъде извършено за всеки отделен случай, като се вземат под внимание следните елементи:

а) всички относими факти, свързани с държавата на произход в момента на вземането на решение по молбата, включително законите и подзаконовите актове на държавата на произход, както и начинът на тяхното прилагане;

б) относими декларации и документи, представени от молителя, включително и информация, позволяваща да се определи дали молителят е бил или би могъл да бъде обект на преследване или на тежки посегателства;

в) индивидуалното положение и личните обстоятелства относно молителя, включително и фактори като неговото минало, пол и възраст, за да може да се определи, въз основа на личните обстоятелства относно молителя, дали действията, на които той е бил или рискува да бъде изложен, биха могли да бъдат считани за преследване или за тежки посегателства;

[…]

4. Фактът, че молител вече е бил преследван или вече е понесъл тежко посегателство, или е бил обект на директни заплахи за подобно преследване или подобно посегателство, е сериозен признак за основателни опасения на молителя от преследване или от реален риск да понесе тежко посегателство, освен ако съществуват достатъчни основания да се смята, че такова преследване или тежко посегателство не би се повторило“.

10 Член 6 от същата директива, озаглавен „Субекти на преследване или тежки посегателства“, предвижда:

„Субектите на преследване или тежки посегателства включват:

а) държавата;

б) партии или организации, които контролират държавата или значителна част от нейната територия;

в) недържавни субекти, ако може да бъде доказано, че субектите, посочени в букви а) и б), включително и международни организации, не могат или не искат да предоставят закрила срещу преследване или тежки посегателства по смисъла на член 7“.

11 Член 7 от Директива 2011/95, озаглавен „Субекти на закрила“, гласи:

„1. Закрилата срещу преследване или тежки посегателства може да бъде предоставена единствено от:

а) държавата; или

б) партии или организации, включително и международни организации, които контролират държавата или значителна част от нейната територия,

при условие че същите желаят и могат да предложат закрила в съответствие с параграф 2.

2. Закрилата срещу преследване или тежки посегателства трябва да е ефективна и да няма временен характер. Обикновено такава закрила се предоставя, когато субектите, посочени в параграф 1, букви а) и б), вземат разумни мерки, за да попречат на преследването или на тежките посегателства, *inter alia*, чрез функционирането на ефективна правораздавателна система, позволяваща разкриването, наказателното преследване и наказването на деянията, представляващи преследване или тежко посегателство, и когато молителят има достъп до тази закрила.

[…]“.

12 Съгласно член 9 от тази директива, озаглавен „Действия на преследване“:

„1. За да бъде разглеждан като действие на преследване по смисъла на член 1, [раздел] А от Женевската конвенция, този акт трябва да:

а) е достатъчно сериозен по своето естество или по повторяемия си характер, за да представлява тежко нарушение на основните права на човека, и по-специално на правата, упражняването на които не е възможно да бъде ограничено по какъвто и да било начин по силата на член 15, параграф 2 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи [подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък „ЕКПЧ“)]; или

б) представлява съвкупност от различни мерки, включително нарушения на правата на човека, която е достатъчно тежка, за да засегне отделното лице по начин, сравним с посоченото в буква а).

2. Действията на преследване по смисъла на параграф 1 могат да приемат, *inter alia*, следните форми:

а) физическо или психическо насилие, включително и сексуално насилие;

[…]

е) действия, насочени срещу лицата по причина на техния пол […].

3. В съответствие с член 2, буква г) между мотивите, посочени в член 10, и действията на преследване по параграф 1 от настоящия член или липсата на закрила срещу такива действия трябва да има връзка“.

13 Член 10 от посочената директива, озаглавен „Мотиви за преследване“:

„1. При оценяването на мотивите за преследване държавите членки вземат под внимание следните елементи:

[…]

г) една група се счита за определена социална група, когато по-специално:

– нейните членове споделят една вродена характеристика или обща история, която не подлежи на изменение, или споделят характеристика или вярване, до такава степен съществени за идентичността или съзнанието, че не би следвало от лицето да се изисква да се откаже от тях, и

– тази група има собствена идентичност в съответната държава, защото е разглеждана като различна от заобикалящото я общество.

В зависимост от условията, преобладаващи в държавата на произход, специфична социална група може да бъде и група, чиито членове имат като обща характеристика определена сексуална ориентация. Сексуалната ориентация не може да се разбира като включваща деяния, обявени за престъпления от националното право на държавите членки. Аспектите, свързани с пола, включително и половата идентичност, се отчитат надлежно за определянето на принадлежност към дадена социална група или установяването на характерна черта на такава група;

[…]

2. Когато се преценява основателността на опасенията от преследване на даден молител, фактът дали той действително притежава характеристиката, свързана с […] принадлежност към определена социална група […], която е в основата на преследването, е без значение, при положение че според субекта на преследването той притежава тази характеристика“.

14 Член 13 от същата директива, озаглавен „Предоставяне на статут на бежанец“, предвижда:

„Държавите членки предоставят статут на бежанец на всеки гражданин на трета държава или на лице без гражданство, които отговарят на условията за определяне като бежанци съгласно разпоредбите на глави II и III“.

15 Съгласно член 15 от Директива 2011/95, озаглавен „Тежки посегателства“:

„Тежките посегателства са:

а) смъртно наказание или екзекуция; или

б) изтезание или нечовешко или унизително отношение, или наказание, наложено на молител в държавата на произход; […]

[…]“.

16 Член 18 от тази директива, озаглавен „Предоставяне на статут на субсидиарна закрила“, гласи:

„Държавите членки предоставят статут на субсидиарна закрила на гражданин на трета държава или на лице без гражданство, които отговарят на условията за субсидиарна закрила в съответствие с глави II и V“.

Българското право

17 От акта за преюдициално запитване е видно, че с член 8, алинеи 1, 3—5 и 7 от Закона за убежището и бежанците (наричан по-нататък „ЗУБ“) в българския правен ред са транспонирани член 2, буква г) и членове 6, 7 и 9 от Директива 2011/95, а с член 9, алинея 1 от този закон е транспониран член 15 от посочената директива.

18 В параграф 1, точка 5 от Допълнителните разпоредби на ЗУБ, в редакцията му, която е в сила от 16 октомври 2015 г. (ДВ, бр. 80 от 2015 г.), е уточнено, че „[р]аса, религия, националност, определена социална група и политическо мнение или убеждение“ са понятия по смисъла на [Женевската конвенция] и на член 10, параграф 1 от Директива [2011/95]“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

19 WS е турска гражданка с кюрдска етническа принадлежност, мюсюлманка сунит и е разведена. Тя пристига законно в България през юни 2018 г. След това заминава при член на семейството си в Берлин (Германия), където подава молба за международна закрила. С решение на ДАБ от 28 февруари 2019 г., постановено по искане на германските власти, WS е приета от българските власти за разглеждане на молбата ѝ за международна закрила.

20 По време на проведени през октомври 2019 г. от ДАБ три интервюта WS заявява, че на шестнадесетгодишна възраст сключила принудителен брак и родила три дъщери. По време на съвместния им живот съпругът ѝ я биел, но рожденото ѝ семейство, което било наясно с това, не ѝ помогнало. През септември 2016 г. WS избягала от семейното жилище, през

2017 г. сключила религиозен брак, а през май 2018 г. родила син от този брак. След като напуснала Турция, през септември 2018 г. тя се развела официално с първия си съпруг, въпреки неговите възражения. По тези причини тя твърди, че се страхува да не бъде убита от семейството си, ако се завърне в Турция.

21 Пред ДАБ WS представя влязлото в сила съдебно решение на турския граждански съд, постановил развода, и подадената от нея през януари 2017 г. жалба срещу съпруга ѝ, рожденото ѝ семейство и семейството на съпруга ѝ до Главната прокуратура на град Торбалъ (Турция), в чийто протокол, изготвен на 9 януари 2017 г., се споменават изпратени от съпруга ѝ заплашителни телефонни съобщения. Тя представя и решение на турски съд от 30 юни 2017 г., с което била настанена в дом за жени, пострадали от насилие, в който не се чувствала сигурна.

22 С решение от 21 май 2020 г. председателят на ДАБ отхвърля подадената от WS молба за международна закрила, като приема, от една страна, че изтъкнатите от нея причини за напускане на Турция, и по-специално актовете на домашно насилие и заплахите за убийство от страна на нейния съпруг и на членове на рожденото ѝ семейство, били ирелевантни за предоставянето на такъв статут, тъй като не можело да се свържат с нито един от мотивите за преследване, посочени в член 8, алинея 1 от ЗУБ. Освен това WS не е заявила, че е била жертва на действия на преследване поради пола си.

23 От друга страна, председателят на ДАБ отказва да предостави на WS статут на субсидиарна закрила. Той счита, че тя не отговаря на изискуемите за тази цел условия, тъй като „срещу кандидатката не са предприети действия, нито от официалните власти, нито от конкретна групировка, която държавата не е в състояние да контролира“, а тя „е станала обект на криминални нападения, за които нито веднъж не е съобщила в полицията, нито е подала жалба, а е напуснала легално Турция“.

24 Жалбата на WS срещу решението, посочено в точка 22 от настоящото решение, е отхвърлена с решение от 15 октомври 2020 г. на Административен съд София-град (България), оставено в сила на 9 март 2021 г. от Върховния административен съд (България) и станало окончателно.

25 На 13 април 2021 г. въз основа на нови доказателства WS подава последваща молба за международна закрила, като се позовава на основателни опасения от преследване от страна на недържавни субекти, поради принадлежността си към „определена социална група“ — тази на жените, жертви на домашно насилие, както и на жените, потенциални жертви на „престъпления на честта“. Тя твърди, че турската държава не била в състояние да я защити от тези недържавни субекти и че връщането ѝ в Турция би я изложило на опасност от „престъпление на честта“ или на принудителен брак, и съответно на опасност от нарушение на членове 2 и 3 от ЕКПЧ.

26 В подкрепа на молбата WS представя като ново доказателство решение на турски наказателен съд, с което бившият ѝ съпруг е осъден на пет месеца лишаване от свобода за извършено през септември 2016 г. срещу нея престъпление, свързано с отправянето на заплахи. Изпълнението на наказанието е отложено и е определен изпитателен срок от пет години, предвид липсата на предишни присъди, личностните особености и приемането на наказанието. WS прилага към молбата статии от вестник „Deutsche Welle“ от 2021 г., в

които се споменава за жестоки убийства на жени в Турция. Освен това като ново обстоятелство WS изтъква оттеглянето на Република Турция от Истанбулската конвенция през март 2021 г.

27 С решение от 5 май 2021 г. ДАБ отказва да възобнови процедурата за предоставяне на международна закрила по последващата молба на WS, с мотива че тя не се позовавала на никакви нови обстоятелства от съществено значение за личното ѝ положение или относно държавата ѝ по произход. ДАБ подчертава, че неколкократно турските власти са ѝ оказвали съдействие и са изразили готовност да ѝ помогнат по всички законови начини.

28 В самото начало запитващата юрисдикция уточнява, че макар последващата молба за международна закрила на WS да е отхвърлена като недопустима, тълкуването на материалноправните условия за предоставянето на международна закрила все пак е необходимо, за да определи дали WS е представила нови елементи или нови факти, които обосновават предоставянето на такава закрила.

29 В това отношение запитващата юрисдикция отбелязва, че Съдът никога не се е произнасял по повдигнатите в настоящото дело въпроси „относно насилието над жени, основано на пола, под формата на домашно насилие и заплаха с [престъпление] на честта, като основание за предоставяне на международна закрила“. Тази юрисдикция си задава въпроса дали за установяването на принадлежност на жена, жертва на подобно насилие, към определена социална група като мотив за преследване по смисъла на член 10, параграф 1, буква г) от Директива 2011/95 е достатъчен биологичният или социалният пол и дали действията на преследване, включително домашното насилие, могат да бъдат определящи за установяване на видимостта на групата в обществото.

30 В този контекст запитващата юрисдикция най-напред иска да се установи дали за тълкуването на тази разпоредба, и с оглед на съображение 17 от Директива 2011/95, трябва да се вземат предвид CEDAW и Истанбулската конвенция, въпреки че Република България не е страна по последната конвенция.

31 Тази юрисдикция отбелязва, че актовете на насилие, изброени в членове 34—40 от Истанбулската конвенция, по-специално физическо или сексуално насилие, насилствен брак или тормоз, представляват форми на насилие по отношение на жени, основано на пола, които са неизчерпателно изброени в съображение 30 от Директива 2011/95 и могат да бъдат квалифицирани като „действия на преследване“ по смисъла на член 9, параграф 2, букви а) и е) от тази директива.

32 По-нататък запитващата юрисдикция си задава въпроса за тълкуването на член 9, параграф 3 от Директива 2011/95, когато действията на преследване, основано на пола, под формата на домашно насилие, са осъществени от недържавни субекти по смисъла на член 6, буква в) от тази директива. По-специално тя иска да се установи дали „връзката“, която се изисква в член 9, параграф 3, предполага признаване от страна на недържавните субекти, че извършените от тях действия на преследване се определят от биологичния или социалния пол на жертвите на тези деяния.

33 Накрая, в случай че принадлежността на жена, която е жертва на домашно насилие и може да бъде жертва на престъпление на честта, към „определена социална група“ по смисъла на член 10, параграф 1, буква г) от Директива 2011/95, не се докаже, запитващата юрисдикция подчертава, че WS може да бъде върната в държавата си на произход само ако се докаже, че

връщането не я излага на реална опасност от „тежки посегателства“ по смисъла на член 2, буква е) от тази директива. В този контекст запитващата юрисдикция иска да се установи по-специално дали заплаха с „престъпление на честта“ представлява реална опасност от тежко посегателство по член 15, буква а) от посочената директива във връзка с член 2 от ЕКПЧ, или по член 15, буква б) от същата директива във връзка с член 3 от ЕКПЧ.

34 При тези условия Административен съд София-град решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) За целите на квалифициране на насилието над жени, основано на пола, като основание за предоставяне на международна закрила по [Женевската конвенция] и по [Директива 2011/95] приложими ли са съгласно съображение 17 от [Директива 2011/95] дефинициите и определенията по [CEDAW] и [Истанбулската конвенция], или насилието над жени, основано на пола, като основание за предоставяне на международна закрила по Директива 2011/95 има самостоятелно значение, различно от това в посочените актове на международното право?

2) Следва ли за установяване на принадлежност към определена социална група, като мотив за преследване по чл. 10, пар.1, б.„г“ [от] Директива 2011/95, при твърдения за насилие над жени, основано на пола, да се отчете единствено биологичният или социалният пол на жертвата на преследване (насилие, насочено срещу жена, само защото е жена), могат ли конкретните форми/актове/действия на преследване като посочените неизчерпателно в съображение 30 от [Директива 2011/95] да бъдат определящи за „видимостта на групата в обществото“, т.е. нейна отличителна черта, в зависимост от условията в страната на произход или тези актове са относими единствено към действията на преследване по чл. 9, пар.2, б. „а“ и б. „е“ от Директива 2011/95?

3) При твърдяно от кандидата за закрила насилие, основано на пола, под формата на домашно насилие, представлява ли биологичният или социален пол достатъчно основание за определяне на принадлежност към определена социална група по чл. 10, пар.1, б. „г“ от Директива 2011/95 или следва да се установи допълнителна отличителна черта на групата, при буквално, словесно тълкуване на разпоредбата на чл. 10, пар.1, б. „г“ от [Директива 2011/95], която поставя изискванията в условие на кумулативност, а аспектите на пола — на алтернативност?

4) Следва ли причинно-следствената връзка по чл. 9, пар.3 от Директива 2011/95 при твърдяно насилие, основано на пола, под формата на домашно насилие от недържавен субект на преследване по смисъла на чл. 6, б. „в“ от Директива 2011/95, да се тълкува, че е достатъчно да се установи връзка между мотивите, посочени в член 10, и действията на преследване по [член 9,] параграф 1, или задължително следва да се установи липса на закрила срещу твърдяното преследване, респ. налице ли е връзката в случаите, когато недържавните субекти на преследване не възприемат отделните актове на преследване/насилие, като такова, свързано с пола на преследваното лице?

5) При изпълнение на останалите изисквания за това, може ли реалната заплаха с [престъпление] на честта при евентуално връщане в страната на произход да обоснове предоставяне на субсидиарна закрила по чл. 15, б. „а“ от Директива 2011/95, вр. чл. 2 ЕКПЧ […] или следва да се квалифицира като посегателство по чл. 15, б. „б“ от Директива 2011/95, вр. чл. 3 ЕКПЧ, както са тълкувани в практиката на Европейския

съд за правата на човека, при съвкупна преценка с опасност от други актове на насилие, основано на пола, респ. достатъчно ли е за предоставяне на тази закрила заявеното от кандидата субективно нежелание да получи закрилата на държавата си на произход?“.

По преюдициалните въпроси

По въпроси от първи до трети

35 С първите си три въпроса, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 10, параграф 1, буква г) от Директива 2011/95 трябва да се тълкува в смисъл, че в зависимост от условията, преобладаващи в държавата на произход, жените от тази държава може да се считат в своята цялост за принадлежащи към „определена социална група“ като „мотив за преследване“, който може да доведе до признаването на статут на бежанец, или съответните жени трябва да споделят допълнителна обща характеристика, за да принадлежат към такава група.

36 Най-напред, от съображения 4 и 12 от Директива 2011/95 следва, че Женевската конвенция представлява крайъгълен камък на международноправния режим за закрила на бежанците и че тази директива е приета по-специално с цел всички държави членки да прилагат общи критерии за определяне на лицата, които реално се нуждаят от международна закрила (решение от 19 ноември 2020 г., Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Военна служба и убежище), C-238/19, EU:C:2020:945, т. 19).

37 При това положение разпоредбите на Директива 2011/95 трябва да се тълкуват не само в светлината на общата структура и цели на тази директива, но и при зачитане на Женевската конвенция и другите относими договори, посочени в член 78, параграф 1 ДФЕС. Както е видно от съображение 17 от посочената директива, сред тези договори са и договорите, които забраняват дискриминацията, що се отнася до третирането на лицата, които попадат в приложното поле на същата директива (вж. в този смисъл решения от 26 февруари 2015 г., Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, т. 23, и от 19 ноември 2020 г., Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Военна служба и убежище), C-238/19, EU:C:2020:945, т. 20).

38 В този смисъл с оглед на ролята, която Женевската конвенция възлага на Върховния комисариат за бежанците на Организацията на обединените нации (ВКБ), изготвяните от него документи са от особено значение (вж. в този смисъл решения от 23 май 2019 г., Bilali, C-720/17, EU:C:2019:448, т. 57 и от 12 януари 2023 г., Migracijos departamentas (Мотиви за преследване, основани на политическо мнение), C-280/21, EU:C:2023:13, т. 27).

39 Съгласно член 2, буква г) от Директива 2011/95, който възпроизвежда член 1, раздел А, параграф 2 от Женевската конвенция, „бежанец“ означава гражданин на трета държава, който поради основателни опасения от преследване, основано на раса, религия, националност, политическо мнение или принадлежност към определена социална група се намира извън държавата, чийто гражданин е, и който не може или поради тези опасения не желае да се обърне за закрила към тази държава. За всеки един от тези пет мотива за преследване, които могат да доведат до признаване на статут на бежанец, член 10, параграф 1 от тази директива изброява елементите, които държавите членки трябва да вземат под внимание.

40 Що се отнася по-конкретно до мотива „принадлежност към определена социална група“, от член 10, параграф 1, буква г), първа алинея следва, че една група се счита за „определена социална група“, когато са изпълнени две кумулативни условия. Първо, членовете на съответната група трябва да споделят поне една от следните три отличителни черти: „вродена характеристика“, „обща история, която не подлежи на изменение“, или пък „характеристика или вярване, до такава степен съществени за идентичността или съзнанието, че не би следвало от лицето да се изисква да се откаже от тях“. Второ, тази група трябва да има „собствена идентичност“ в държавата на произход „защото е разглеждана като различна от заобикалящото я общество“.

41 Освен това посоченият член 10, параграф 1, буква г) уточнява във втора алинея, наред с другото, че „[а]спектите, свързани с пола, включително и половата идентичност, се отчитат надлежно за определянето на принадлежност към дадена социална група или установяването на характерна черта на такава група“. Тази разпоредба трябва да се разглежда в светлината на съображение 30 от Директива 2011/95, съгласно което половата идентичност може да бъде свързана с определени правни традиции или обичаи, водещи например до генитално осакатяване, насилствена стерилизация или принудителни аборти.

42 Освен това в точка 30 от Насоките на ВКБ относно международната закрила №°1 свързано с половата принадлежност преследване в контекста на член 1, раздел А, параграф 2 от Женевската конвенция по отношение на понятието „социална група“, съдържащо се в тази конвенция и определено в член 10, параграф 1, буква г) от Директива 2011/95, се уточнява, че „полът може с пълно право да попада в рамките на категорията на социалната група, тъй като жените са ярък пример за социална подгрупа, дефинирана посредством вродени и неизменни характеристики, и често се третират по различен начин от мъжете. […]. Техните характеристики също ги определят като група в обществото, като това ги излага на различно третиране и стандарти в някои страни“ [неофициален превод].

43 Именно с оглед на тези предварителни уточнения следва да се отговори на поставените от запитващата юрисдикция въпроси.

44 На първо място, с оглед на изразените от тази юрисдикция съмнения относно релевантността на CEDAW и на Истанбулската конвенция за тълкуването на член 10, параграф 1, буква г) от Директива 2011/95, следва да се уточни, от една страна, че макар Съюзът да не е страна по първата конвенция, всички държави членки са я ратифицирали. По този начин CEDAW е сред съответните договори, посочени в член 78, параграф 1 ДФЕС, в съответствие с които тази директива, и по-специално член 10, параграф 1, буква г) от нея, трябва да се тълкува.

45 Освен това съгласно съображение 17 от посочената директива по отношение на третирането на лицата, които попадат в нейното приложно поле, държавите членки са обвързани от задължения по международноправните актове, по които те са страна, включително по-специално тези, които забраняват дискриминацията, сред които е CEDAW. Комитетът за премахване на дискриминацията по отношение на жените, който осъществява надзор по прилагането на CEDAW, уточнява, че тази конвенция укрепва и допълва международния режим за правна закрила, приложим за жени и момичета, в това число и по отношение на бежанците.

46 От друга страна, що се отнася до Истанбулската конвенция, която е обвързваща за Съюза, считано от 1 октомври 2023 г., е важно да се подчертае, че с тази конвенция се предвиждат задължения, попадащи в приложното поле на член 78, параграф 2 ДФЕС, който оправомощава законодателя на Съюза да приема мерки за обща европейска система за убежище, като например Директива 2011/95 (вж. в този смисъл становище 1/19 (Истанбулска конвенция) от 6 октомври 2021 г., EU:C:2021:832, т. 294, 302 и 303). По този начин, доколкото е свързана с убежището и забраната за връщане, посочената конвенция също е част от съответните договори, посочени в член 78, параграф 1 ДФЕС.

47 При това положение разпоредбите на тази директива, и по-специално член 10, параграф 1, буква г) от нея, следва да се тълкуват в съответствие с Истанбулската конвенция, въпреки че някои държави членки, сред които и Република България, не са ратифицирали тази конвенция.

48 В това отношение следва да се отбележи, от една страна, че съгласно член 60, параграф 1 от Истанбулската конвенция насилието над жени, основано на пола, трябва да бъде признато като форма на преследване по смисъла на член 1, раздел А, параграф 2 от Женевската конвенция. От друга страна, член 60, параграф 2 от същата конвенция задължава страните да осигуряват тълкуване, отчитащо особеностите на пола, на всяко от основанията за преследване, предвидени с Женевската конвенция, а когато бъде установено, че преследването, от което се опасява лицето, е на едно или повече от тези основания, на кандидатите за убежище следва да се признава статут на бежанец.

49 На второ място, що се отнася до първото условие за идентифицирането на „определена социална група“, предвидено в член 10, параграф 1, буква г), първа алинея от Директива 2011/95 и припомнено в точка 40 от настоящото решение, а именно споделяне на поне една от трите отличителни черти, посочени в тази разпоредба, следва да се отбележи, че обстоятелството, че дадено лице е от женски пол, представлява вродена характеристика и поради това е достатъчно, за да е изпълнено посоченото условие.

50 Това не изключва възможността жените, които споделят обща допълнителна черта, като например друга вродена характеристика или обща история, която не подлежи на изменение, като особено семейно положение, или споделят характеристика или вярване, до такава степен съществени за идентичността или съзнанието, че не би следвало от тези жени да се изисква да се откажат от тях, също да принадлежат към „определена социална група“ по смисъла на член 10, параграф 1, буква г) от Директива 2011/95.

51 С оглед на данните, съдържащи се в акта за преюдициално запитване, следва да се отбележи по-специално, че обстоятелството, че жени са се избавили от принудителен брак или че омъжени жени са напуснали домовете си, може да се разглежда като „обща история, която не подлежи на изменение“ по смисъла на посочената разпоредба.

52 На трето място, що се отнася до второто условие за идентифициране на „определена социална група“, свързано със „собствената идентичност“ на групата в държавата на произход, следва да се отбележи, че жените може да се разглеждат различно от заобикалящото ги общество и да им бъде призната собствена идентичност в това общество въз основа по-специално на социални, морални или правни норми, които се прилагат в държавата им на произход.

53 Това второ условие за идентифициране е изпълнено също и от жени, които споделят допълнителна обща характеристика като една от посочените в точки 50 и 51 от настоящото решение, когато вследствие на социалните, моралните или правните норми, които се прилагат в държавата им на произход, жените се разглеждат като различни от заобикалящото ги общество.

54 В този контекст следва да се уточни, че съответната държава членка трябва да определи кое заобикалящо общество е релевантно, за да се прецени наличието на тази социална група. Това общество може да съвпада с цялата трета държава на произход на търсещото международна закрила лице или пък неговият обхват да е по-ограничен, например до част от територията или населението на третата държава.

55 На четвърто място, доколкото запитващата юрисдикция иска от Съда да се установи дали действия като посочените в съображение 30 от Директива 2011/95 могат да се вземат предвид при определяне на собствената идентичност на дадена „социална група“ по смисъла на член 10, параграф 1, буква г) от посочената директива, следва да се уточни, че принадлежността към определена социална група трябва да бъде установена независимо от действията на преследване по смисъла на член 9 от посочената директива, на които могат да бъдат жертва членовете на тази група в държавата на произход.

56 Това не променя факта, че дискриминацията или преследването на лица, които споделят обща характеристика, може да бъде релевантен фактор в случаите, когато, за да се провери дали е изпълнено второто условие за идентифициране на социална група по член 10, параграф 1, буква г) от Директива 2011/95, следва да се прецени дали разглежданата група се явява различна с оглед на социалните, моралните или правните норми в разглежданата държава на произход. Това тълкуване се потвърждава от точка 14 от Насоките на ВКБ относно международната закрила № 2: „Принадлежност към определена социална група“ в контекста на член 1, раздел А, параграф 2 от Женевската конвенция.

57 Следователно жените в своята цялост може да се разглеждат като принадлежащи към „определена социална група“ по смисъла на член 10, параграф 1, буква г) от Директива 2011/95, когато е установено, че поради своя пол те са изложени на физическо или психическо насилие, в това число сексуално и домашно насилие, в държавата им на произход.

58 Както отбелязва генералният адвокат в точка 79 от заключението си, жените, които отказват да сключат принудителен брак, когато такава практика може да се приеме за социална норма в тяхното общество, или нарушават подобна норма, прекратявайки този брак, могат да се считат за принадлежащи към социална група със собствена идентичност в държавата им на произход, ако поради такова поведение се стигматизират или излагат на неодобрение от заобикалящото ги общество, което води до социалното им изключване и до актове на насилие.

59 На пето място, при преценката на молба за международна закрила, която се основава на принадлежност към определена социална група, съответната държава членка трябва да провери дали лицето, което изтъква този мотив за преследване има „основателни опасения“ от преследване по смисъла на член 2, буква г) от Директива 2011/95 в държавата си на произход поради тази принадлежност.

60 В това отношение съгласно член 4, параграф 3 от тази директива оценяването на основателността на опасенията на молителя от преследване трябва да е индивидуално и да се извършва за всеки отделен случай бдително и предпазливо въз основа единствено на конкретна оценка на фактите и обстоятелствата в съответствие с правилата, закрепени не само в параграф 3, но и в параграф 4 от този член, за да се определи дали установените факти и обстоятелства представляват такава заплаха, че съответното лице да може предвид индивидуалната си ситуация с основание да се опасява, че действително ще стане жертва на действия на преследване, ако трябва да се завърне в държавата си на произход (вж. в този смисъл решение от 21 септември 2023 г., Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (Политическо мнение в приемащата държава членка), C-151/22, EU:C:2023:688, т. 42 и цитираната съдебна практика).

61 За тази цел, както се посочва в точка 36., подточка x) от Насоките на ВКБ относно международната закрила №°1, за разглеждането на подадени от жени молби за предоставяне на статут на бежанец е необходимо събирането на релевантна информация за държавата на произход, като например за правното положение на жените, техните политически, икономически и социални права, културните и социални обичаи в държавата и последиците в случай на неспазването им, разпространението на такива вредни традиционни практики, честотата и вида на сигнализираното насилие срещу жени, предоставената им закрила, наказанията, налагани на извършителите на такова насилие, и опасностите, на които може да бъде изложена дадена жена в случай на връщане в държавата ѝ на произход след подаването на подобна молба.

62 По изложените съображения на първите три въпроса следва да се отговори, че член 10, параграф 1, буква г) от Директива 2011/95 трябва да се тълкува в смисъл, че в зависимост от условията, преобладаващи в държавата на произход, за принадлежащи към „определена социална група“ като „мотив за преследване“, който може да доведе до признаването на статут на бежанец, могат да се считат както жените от тази държава в своята цялост, така и по-ограничени групи жени, които споделят допълнителна обща характеристика.

По четвъртия въпрос

63 С четвъртия си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 9, параграф 3 от Директива 2011/95 трябва да се тълкува в смисъл, че във всички случаи, когато молителят твърди, че се опасява от преследване от недържавни субекти в държавата си на произход, тази разпоредба изисква да се установи връзка между действията на преследване и поне един от мотивите за преследване, посочени в член 10, параграф 1 от тази директива.

64 Най-напред следва да се уточни, че съгласно член 6, буква в) от Директива 2011/95, за да могат недържавни субекти да бъдат квалифицирани като „субекти на преследване или тежки посегателства“, трябва да бъде доказано, че субектите на закрила по член 7 от тази директива, сред които по-специално държавата, не могат или не искат да предоставят закрила срещу такива актове. Както отбелязва генералният адвокат в точка 87 от заключението си, от член 7, параграф 1 следва, че субектите на закрила трябва не само да са способни, но да имат и волята да защитят съответния молител от преследването или тежките посегателства, на които е изложен.

65 Съгласно посочения член 7, параграф 2 тази закрила трябва да е ефективна и да няма временен характер. Такъв обикновено е случаят, когато субектите на закрила, посочени в същия член 7, параграф 1, вземат разумни мерки, за да попречат на споменатото преследване или споменатите тежки посегателства, по-специално чрез функционирането на ефективна правораздавателна система, позволяваща разкриването, наказателното преследване и наказването на такива деяния, до която търсещото международна закрила лице има достъп.

66 Съгласно член 9, параграф 3 от Директива 2011/95 във връзка с член 6, буква в), член 7, параграф 1 и с оглед на съображение 29 от нея признаването на статут на бежанец предполага установяването на връзка или между мотивите за преследване по член 10, параграф 1 от същата директива и действията на преследване по член 9, параграфи 1 и 2 от нея, или между тези мотиви за преследване и липсата на закрила от страна на „субектите на закрила“ срещу такива действия на преследване, извършени от „недържавни субекти“.

67 Ето защо, при наличието на действие на преследване, извършено от недържавен субект, условието по член 9, параграф 3 от Директива 2011/95 е изпълнено, когато това действие се основава на някой от посочените в член 10, параграф 1 от тази директива мотиви за преследване, дори ако липсата на закрила не се основава на тези мотиви. Това условие следва да се счита за изпълнено и когато липсата на закрила се основава на някой от мотивите, посочени в последната разпоредба, дори ако действието на преследване, извършено от недържавен субект, не се основава на тези мотиви.

68 Това тълкуване е в съответствие с целите на Директива 2011/95, изложени в съображения 10 и 12 от нея, за гарантиране на високо равнище на закрила на бежанците и за определяне на всички лица, които реално се нуждаят от международна закрила.

69 Подобно тълкуване се потвърждава и от точка 21 от Насоките на ВКБ относно международната закрила №1, съгласно която „[в] случай на опасност от преследване от страна на недържавен субект (например съпруг, партньор или друг недържавен субект) по съображения, свързани с някой от мотивите по [Женевската конвенция], причинно-следствената връзка е налице, независимо дали липсата на закрила от страна на държавата е свързана с [Женевската конвенция] или не. Освен това, когато опасността от преследване от страна на недържавен субект не е свързана с някой от мотивите по [Женевската конвенция], но неспособността или липсата на воля на държавата да предостави закрила се дължи на някой от мотивите по [Женевската конвенция], причинно-следствената връзка също е налице“ [неофициален превод].

70 По изложените съображения на четвъртия въпрос следва да се отговори, че член 9, параграф 3 от Директива 2011/95 трябва да се тълкува в смисъл, че когато молител твърди, че се опасява от преследване от недържавни субекти в държавата си на произход, не е необходимо да се установява връзка между един от мотивите за преследване, посочени в член 10, параграф 1 от тази директива, и такива действия на преследване, ако такава връзка може да бъде установена между един от тези мотиви за преследване и липсата на закрила срещу тези действия от субектите на закрила, посочени в член 7, параграф 1 от споменатата директива.

По петия въпрос

71 С петия си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 15, букви а) и б) от Директива 2011/95 трябва да се тълкува в смисъл, че понятието „тежки посегателства“ обхваща реалната заплаха за молителя да бъде убит или подложен на актове на насилие от страна на член на неговото семейство или общност поради предполагаемо нарушаване на културни, религиозни или традиционни норми и че следователно това понятие може да доведе до признаване на статут на субсидиарна закрила по смисъла на член 2, буква ж) от тази директива.

72 Най-напред следва да се отбележи, че този въпрос е от значение за спора в главното производство само ако запитващата юрисдикция стигне до заключението, че WS не отговаря на условията за предоставяне на статут на бежанец. Всъщност, тъй като съгласно член 13 от Директива 2011/95 държавите членки са длъжни да признаят този статут на всеки молител, който отговаря на изискванията, предвидени в посочената директива, без да разполагат с право на преценка в това отношение (вж. в този смисъл решения от 24 юни 2015 г., T., C-373/13, EU:C:2015:413, т. 63, и от 14 май 2019 г., M и др. (Отнемане на статута на бежанец), C-391/16, C-77/17 и C-78/17, EU:C:2019:403, т. 89), единствено в такъв случай би следвало да се провери и дали на WS трябва да се предостави статут на субсидирна закрила.

73 Съгласно член 2, буква е) от Директива 2011/95 на условията за субсидиарна закрила отговаря гражданин на трета държава, който не отговаря на условията за бежанец, но за когото има сериозни основания да се смята, че ако бъде изпратен обратно в държавата на произход, би бил изложен на реална опасност от тежки посегателства по смисъла на член 15 от тази директива, и който не може или поради такава опасност не желае да получи закрилата на тази държава.

74 В член 15, букви а) и б) от Директива 2011/95 във връзка със съображение 34 от нея като „тежки посегателства“ са определени „смъртно наказание или екзекуция“ и „изтезание или унизително отношение, или наказание, наложено на молител в държавата на произход“.

75 В член 15, буква а) са посочени посегателства, които водят до смърт на жертвата, докато в член 15, буква б) става въпрос за актове на изтезание, без значение дали тези актове водят до смъртта на жертвата. За сметка на това тези разпоредби не предвиждат никаква разлика в зависимост от това дали посегателството е извършено от държавен орган или от недържавен субект.

76 Освен това, като се има предвид целта на член 15, буква а) от Директива 2011/95 да гарантира закрила на лицата, чието право на живот би било застрашено в случай на завръщане в държавата им на произход, употребеният в него термин „екзекуция“ не може да се тълкува в смисъл, че изключва посегателствата срещу живота единствено поради това че са извършени от недържавни субекти. Ето защо, когато дадена жена е изложена на реална опасност да бъде убита от член на нейното семейство или общност поради предполагаемо нарушаване на културни, религиозни или традиционни норми, такова тежко посегателство трябва да бъде квалифицирано като „екзекуция“ по смисъла на тази разпоредба.

77 За разлика от това, когато актовете на насилие, на които една жена може да бъде изложена поради предполагаемо нарушаване на културни, религиозни или традиционни норми, нямат за вероятна последица нейната смърт, тези актове следва да се квалифицират като изтезание или нечовешко или унизително отношение или наказание по смисъла на член 15, буква б) от Директива 2011/95.

78 Освен това, що се отнася до признаването на статут на субсидиарна закрила по смисъла на член 2, буква ж) от Директива 2011/95, член 18 от нея задължава държавите членки, след оценяване на молбата за субсидиарна закрила в съответствие с разпоредбите на глава II от тази директива, да признават такъв статут на гражданин на трета държава или на лице без гражданство, които отговарят на условията на глава V от посочената директива.

79 След като нормите в глава II, приложими към оценяването на молба за субсидиарна закрила, са същите като тези, уреждащи оценяването на молба за признаване на статут на бежанец, следва да се препрати към тълкуването на тези норми, възприето в точки 60 и 61 от настоящото решение.

80 По изложените съображения на петия въпрос следва да се отговори, че член 15, букви а) и б) от Директива 2011/95 трябва да се тълкува в смисъл, че понятието „тежки посегателства“ обхваща реалната заплаха за молителя да бъде убит или да бъде подложен на актове на насилие от страна на член на неговото семейство или общност поради предполагаемо нарушаване на културни, религиозни или традиционни норми и че следователно това понятие може да доведе до признаване на статут на субсидиарна закрила по смисъла на член 2, буква ж) от тази директива.

По съдебните разноски

81 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

1) **Член 10, параграф 1, буква г) от Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила,**

трябва да се тълкува в смисъл, че

в зависимост от условията, преобладаващи в държавата на произход, за принадлежащи към „определена социална група“ като „мотив за преследване“, който може да доведе до признаването на статут на бежанец, могат да се считат както жените от тази държава в своята цялост, така и по-ограничени групи жени, които споделят допълнителна обща характеристика.

2) Член 9, параграф 3 от Директива 2011/95

трябва да се тълкува в смисъл, че

когато молител твърди, че се опасява от преследване от недържавни субекти в държавата си на произход, не е необходимо да се установява връзка между един от мотивите за преследване, посочени в член 10, параграф 1 от тази директива, и такива действия на преследване, ако такава връзка може да бъде установена между един от тези мотиви за преследване и липсата на закрила срещу тези действия от субектите на закрила, посочени в член 7, параграф 1 от споменатата директива.

3) Член 15, букви а) и б) от Директива 2011/95

трябва да се тълкува в смисъл, че

понятието „тежки посегателства“ обхваща реалната заплаха за молителя да бъде убит или да бъде подложен на актове на насилие от страна на член на неговото семейство или общност поради предполагаемо нарушаване на културни, религиозни или традиционни норми и че следователно това понятие може да доведе до признаване на статут на субсидиарна закрила по смисъла на член 2, буква ж) от тази директива.

Подписи